

Güzel Sanatlar Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerinin Takı Üretim Nedenleri ve Tercihlerinin Belirlenmesi

Metin COŞKUN

Güzel Sanatlar Fakültesinde Öğrenim Gören Öğrencilerinin Takı Üretim Nedenleri ve Tercihlerinin Belirlenmesi

 <https://doi.org/>

10.55107/turksosbilder.1140032

Metin COŞKUN

mcoskun@kastamonu.edu.tr

<https://orcid.org/0000-0003-0941-0519>

Öz

Bu çalışmanın amacı Güzel Sanatlar Fakültesi'nde öğrenim gören öğrencilerinin takı üretim nedenleri ve tercihlerini belirlemektir. Bu doğrultuda ülkemizde bulunan bir Devlet Üniversitesi'nin Güzel Sanatlar Fakültesi'nin Cam, Seramik, Heykel ve Endüstriyel Tasarım bölümlerinde öğrenim gören lisans öğrencileri içinden amaçlı örnekleme yöntemi ile seçilen 18 tanesi ile araştırmacı tarafından geçerlilik ve güvenilirlik çalışması yapılmış olan yarı yapılandırılmış form aracılığı ile görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen verilere göre araştırma sonuçlarına göre: katılımcılar en çokişisel ilgileri doğrultusunda takı üretimi yapmakta oldukları, sıklıkla kolye ve küpe tasarlamayı tercih ettikleri, bu takıların tasarımında kolay işlenebilmesi nedeni ile gümüş kullanmayı tercih ettikleri, taş (gemoloji) olarak kolay bulunabilmesi ve kolay işlenebilmesi nedeni ile en çok inciye tercih ettikleri ve kendileri takı ürünü satın alırken tasarım faktörüne dikkat ettikleri belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Takı Tasarımı, Takı Tasarım Tercihi, Takı Üretim Amacı*

Abstract

This study aims to determine the reasons for jewellery production and the preferences of students studying at the Faculty of Fine Arts. In this direction, interviews with 18 undergraduate students in the Glass, Ceramic, Sculpture and Industrial Design departments of a State University in our country, selected by purposeful sampling method, were conducted through a semi-structured form whose validity and reliability studies were conducted by the researcher. According to the results of the research, according to the data obtained: the participants mainly produce jewellery in line with their interests; they often prefer to design necklaces and earrings, and they prefer to use silver in the design of this jewellery because it is easy to process, it is easy to find as a stone (gemology), and it can be quickly processed. It has been determined that they prefer pearls and pay attention to the design factor when purchasing jewellery products.

Keywords: *Jewellery Design, Jewellery Design Preference, Jewellery Production purpose*

GİRİŞ

İnsanoğlunun yaradılışından, bugüne kadar yapılan arkeolojik araştırmalarda bulunan objelerin önemli bir kısmını takılar oluşturmaktadır. Barınma, beslenme gibi temel ihtiyaçların yanı sıra giyinme ve aksesuar kullanımı da insanlık tarihi ile başlamaktadır. Takının tarihi incelendiğinde ilk çağlara kadar uzandığı ve toplumda statü göstergesi olarak kabul edildiği görülmektedir. Avcılık ve toplayıcılığın temel geçim kaynağını oluşturduğu ilk çağlarda, beslenme amacı ile avlanan hayvanların dişlerinden yapılan takılar, kemiklerinden işlenmiş boncuklar, takı üretiminin ilk örneklerini oluşturmaktadır.

Avcılık ile hayatını sürdüren bu toplumlarda, avlanan hayvan sayısının fazla olması, avcının toplumdaki statüsünün ve işindeki ustalık düzeyinin de göstergesi olarak kabul edilmekteydi. Aynı zamanda o zamanki olanaklar gözetildiğinde kemikten boncuk üretmenin de oldukça zahmetli ve zaman alan bir iş olduğu bilinmektedir. Bu denli zahmet gerektiren üretilen bir aksesuarı taşıyan bireylerin de toplumda üst bir sosyal statüde olması beklenen bir durumdur. Dolayısıyla bu bilgilerden yola çıkarak tarihin ilk zamanlarından itibaren takıların statü göstergesi olarak kabul edildiği sonuca ulaşılabılır.

Başlarda maddi bir değeri olmayan ancak yüklenen anlamlardan dolayı statü göstergesi olarak kabul edilen takılarda zaman içerisinde değerli taşların ve materyallerin de kullanılmaya başlanmıştır. Bu sayede ekonomik bir değere de sahip olan takılar, ziynet eşyaları haline gelmiştir. Maddi değer kazanan takıların toplumda popülerliği artmış ve artan bu ilgi sayesinde kuyumculuk mesleği doğmuştur.

Tarihi oldukça eskiye dayanan kuyumculuk ve takı tasarımı, günümüzde sektöre yönelik olarak geniş yelpaze iş imkânı sunabilen bir disiplin olduğu düşünülmektedir. Bunun en büyük göstergesinin ülkemizin Ortadoğu ve Avrupa için en büyük üretim merkezi görülmesi olarak ifade edilebilmektedir (Şekerci, 2014). Ülkemizden takı alanında yapılan ihraçlar incelendiğinde de bu durum desteklenmekte ve 2022 yılının ocak ayı itibarı ile 297.233.958,99 dolarlık altından mamul mücevherci/kuyumcu eşyası, 12.875.535,27 dolar ise gümüşten mamul mücevherci ve kuyumcu eşyası ihracatının gerçekleştirildiği raporlanmaktadır (MİB, 2022).

Sektörel bazda bu denli önemli bir konuma sahip iş alanı için ihtiyaç duyulan elemanlar ise

gerek Milli Eğitim'e bağlı gerekse Yüksek Öğretime bağlı kurumlarda yetiştirilmektedir. Lise ve Meslek Yüksek Okullarının Önlisans programlarında yer alan Takı Tasarımı/ Takı Tasarımı ve Kuyumculuk/ Mücevher Tasarımcılığı bölümlerinde ara elemanların yetiştirilmesi sağlanırken, Yüksekokullar ve Güzel Sanatlar Fakültelerinin lisans programlarında yer alan Kuyumculuk Teknolojisi, Takı Teknolojisi, Kuyumculuk ve Takı Tasarımı bölümlerinde ise, kuram ve uygulamayı bir arada sektöre aktarabilen tasarımcılar yetiştirilmektedir. Her ne kadar ortaöğretimden itibaren pek çok kademede eleman yetiştirilebildiği görülse de ihracat oranları dikkate alındığında hem iç hem dış talebi karşılamak adına daha fazla elemana ihtiyaç duyulduğu söylenebilmektedir. Bu yönü ile çeşitli kademelerde ilgili alan dersini alan, kendi isteği ve kişisel gelişimi ile sektörde çalışabilecek elemanların yetiştirilebilmesi de mümkün görülmektedir.

Ancak bu noktada bireylerin öncelikli olarak takı tercihleri doğrultusunda takı algılarının belirlenmesi, takı üretim nedenleri, takı üretiminde kullandıkları malzeme türüne yönelik farkındalıkları, bu farkındalıklar doğrultusunda üretim tercihleri ve sahip oldukları üretim/malzeme/hammadde tercihlerinin nedenleri ile belirlenmesi, kendi görüşleri doğrultusunda takı türünün tercih edilme nedenlerinin belirlenmesi önemli görülmektedir.

Alan yazın incelendiğinde konu hakkında yapılan çalışmaların azlığı dikkati çekmektedir. Takı tasarımı konusunda yapılan çalışmalar genellikle takının tarihçesi (Ahmet ve Çakır, 2010; Demirtaş, 1996; Karaca, 2021; Kökkılıç, 2012; Özudođru, 1994), takı üretim sürecinde kullanılan malzemeler (Demir, 2019; Genç, 2019; Oyman, 2017; Parlak, 2018; Sevim ve Yeşilmen, 2016; Topçu ve Madsar, 2018); programlarda öğrenim gören öğrencilerin mesleğe yönelik tutumları (Şekerci, 2015; Daşçı, vd., 2010), ve kuyumculuk ve takı tasarımı programlarının incelenmesi (Kalakenger, 2014; Paşu, 2007; Pekşen, 2007; Yüksel, 2011; Yılmaz, 2008) olduğu dikkati çekmektedir.

Bu doğrultuda alanyazında benzerinin yapıldığı görülemeyen bu çalışma kapsamında takı tasarım derslerini teorik ve uygulamalı olarak almalarından dolayı sektöre alternatif eleman olabilecekleri düşünülen Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretim nedenleri ve tercihlerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu amaca yönelik olarak aşağıdaki sorulara cevaplar aranmıştır.

P1: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretim amaçları nelerdir?

P2: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin en çok üretim yaptıkları takının türü nedir?

P3: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretiminde en sık kullandıkları malzeme nedir?

P4: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretiminde en çok kullandıkları malzemeyi tercih nedenleri nelerdir?

P5: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretiminde tercih ettikleri taşlar nelerdir?

P6: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin takı üretiminde tercih ettikleri taşı kullanma nedenleri nelerdir?

P7: Güzel Sanatlar Fakültesi Lisans öğrencilerinin üretim dışında satın almayı tercih ettikleri takı ürünlerini tercih sebepleri nelerdir?

Bu sorular doğrultusunda elde bulgular sonraki bölümlerde sunulmuştur.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışmanın amacı Güzel Sanatlar Fakültesinde öğrenim gören ve Seçmeli Takı Tasarımı ve Kuyumculuk dersi alan öğrencilerin takı üretme nedenleri ile takı üretim sürecine yönelik tercihlerini incelemektir. Bu doğrultuda çalışma nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Alan yazında nitel yöntemler araştırmanın merkezinde yer alan problemlerin derinlemesine incelenme ve yorumlanma imkânı sunmaktadırlar (Altunışık vd., 2010). Nitel araştırma sürecinde doküman inceleme, gözlem ve görüşme yöntemleri en sık kullanılan veri toplama yöntemleri olarak görülmektedir. Bunlar içinden de en yaygın kullanılan yöntem ise görüşme olarak düşünülmektedir. Bu yöntemde bireylerin konu hakkındaki duygu, düşünce, yaklaşım ve deneyimleri doğrudan elde edilen edilmesinden dolayı güçlü bir yöntem olarak yorumlanabilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Katılımcılar

Araştırma katılımcıları amaçlı örnekleme metotları içinden ölçüt örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Yönteme göre verilerin en uygun toplanabileceği niteliği taşıyan bireylerden çalışmaya dahil edilmektedir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2008). Bu bilgiler göre araştırmada Güzel Sanatlar Fakültesinde öğrenim gören ve Seçmeli Takı Tasarımı ve Kuyumculuk dersini alma ölçütüne göre, farklı bölüm ve cinsiyetteki toplam 18 öğrenciden veri toplanmıştır. Katılımcılara ait veriler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1

Katılımcılara Yönelik Demografik Bilgiler

Katılımcılar	Yaş	Cinsiyet	Bölüm
K1	24	K	Cam
K2	26	E	Cam
K3	20	E	Cam
K4	21	K	Cam
K5	20	K	Cam
K6	25	E	Seramik
K7	25	E	Seramik
K8	26	E	Seramik
K9	28	K	Seramik
K10	24	K	Heykel
K11	22	E	Heykel
K12	26	E	Heykel
K13	22	E	Heykel

K14	25	K	Heykel
K15	26	E	Endüstriyel Tasarım
K16	19	K	Endüstriyel Tasarım
K17	23	K	Endüstriyel Tasarım
K18	22	K	Endüstriyel Tasarım

Tablo 1’de verilen bilgilere göre katılımcılardan 9 tanesi Kadın, 9 tanesi Erkek’tir. 5 tanesi Cam, 4 tanesi Seramik, 5 tanesi Heykel, 4 tanesi Endüstriyel Tasarım bölümünde öğrenim görmektedir. Yaş aralıkları incelendiğinde ise, 1 tanesinin 19, 2 tanesinin 20, 1 tanesinin 21, 3 tanesinin 22, 1 tanesinin 23, 2 tanesinin 24, 3 tanesinin 25, 4 tanesinin 26 ve 1 tanesinin 28 yaşında olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Görüşme yönteminin kullanıldığı araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları hazırlanması sürecinde alan yazın taraması yapılarak konu hakkında yapılan çalışmalar incelenmiştir. Buna göre oluşturulan taslak form iki alan uzmanının görüşüne sunulmuştur. Uzmanların dönütleri doğrultusunda kapsam geçerlilik indeksi düşük olan sorular çıkarılarak form düzenlenmiştir. İkinci aşamada dil uzmanının incelemesine sunulan form üzerinde yapılan son düzenlemeler ile asıl görüşme formu oluşturulmuştur. Buna göre Cinsiyet, Yaş ve Öğrenim Görülen Bölüm sorularının yer aldığı demografik sorular ile takı üretim nedenleri ve tercihlerinin belirlenmesine yönelik 7 açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış bir form oluşturulmuştur.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama sürecinin başında katılımcılara araştırma ve süreci hakkında, verilerin kendi istekleri doğrultusunda ses kaydı ya da soruların not edilmesi yöntemlerinden biri ile toplanacağı, toplanan verilerin ve kimlik bilgilerinin gizli tutulacağı bilgisi verilerek gönüllü katılım sağlamak isteyenlerden onam formu aracılığı ile katılım beyanı alınmıştır. Görüşmeler sırasında tüm katılımcılar ses kaydı alınmasında sakınca görmemiş, kendi beyanları ile araştırmaya gönüllü katılım sağladıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcılarla yapılan görüşme süresi ortalama olarak 30 dakika sürmüştür. Verilerinin toplanması süresinin nitel araştırmalar için geçerli süreye uygun uzunlukta olduğu söylenebilmektedir (Creswell, 2018). Toplanan verilerin analizinde frekans dağılımları kullanılarak betimsel içerik analiz yapılmıştır. Buna göre katılımcıların verdikleri cevaplara göre her bir araştırma sonucu için kategoriler oluşturulmuş, her bir kategori için frekans hesaplaması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara bulgular bölümünde yer verilmiştir.

Bulgular

Yarı yapılandırılmış form aracılığı ile katılımcılarla yapılan görüşme sonunda elde edilen verilere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Katılımcılardan birkaçı birden fazla kategoride görüş bildirmişlerdir. Birden farklı kategoride verilen cevaplar her bir araştırma sorusunda detaylı olarak belirtilmiştir.

Tablo 2

Katılımcıların takı üretim amaçları

Amaç	n	f (%)
Kişisel ilgi	14	45,1
Eğitim/Öğrenme için	7	22,5
Hediye Etmek için	5	16,1
Kendi Kullanımı için	4	12,9
Ticari neden (satma-para kazanma amacı)	1	3,2

Tablo 2’de sunulan bilgilere göre toplam 18 katılımcıdan 6 tanesi birden fazla kategoride cevap sunmuşlardır. Buna göre 5 kategoride 31 cevap çözümlemesi yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre %45,1’i (n=14) takı tasarımına kişisel olarak ilgi göstermektedir. %22,5’i (n=7) takı tasarımını eğitim öğretim sürecindeki dersi gereği ya da nasıl tasarlanacağını öğrenme istekleri olduğu için, %16,1’i (n=5) de bir başkasına hediye etmek için yaptıklarını belirtmişlerdir. %12,9’u (n=4) ise kendi kullanımları için tercih ederken, %3,2’si (n=1) para kazanmak için ticari amaçla takı tasarımı yapmakta olduklarını belirtmişlerdir. Buna göre katılımcılar en çok kişisel ilgileri doğrultusunda takı üretimini tercih ederken en az ticari nedenlerle üretim yapmayı tercih etmektedirler.

Tablo 3

Katılımcıların en çok ürettikleri takı türü

Takı Türü	n	f (%)
Kolye	7	38,8
Küpe	6	33,3
Yüzük	4	22,2
Broş	1	5,5

Tablo 3’e göre katılımcıların en çok ürettikleri takılar 4 kategoride toplanmaktadır. Buna göre 18 katılımcıdan 7 tanesi (f=%38,8) en çok kolye, 6 tanesi (f=%33,3) en çok küpe, 4 tanesi (f=%22,2) en çok yüzük, 1 tanesi (f=%5,5) de en çok broş ürettiği belirlenmiştir. Bilgiler ışığında katılımcıların en çok ürettikleri takı türünün kolye, en az ürettikleri takı türünün ise broş olduğu söylenebilmektedir.

Tablo 4

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları malzeme

Kullanılan Malzeme	n	f (%)
Gümüş	8	44,4
Pirinç	5	27,7
Seramik	3	16,6
Cam	2	11,1

Katılımcıların takı yapımında en sık kullandıkları malzemelere yönelik bilgiler Tablo 4’de

sunulmuştur. Buna göre katılımcıların 8 tanesi (f=%44,4) takı üretiminde en çok Gümüş, 5 tanesi (f=%27,7) Pirinç, 3 tanesi (f=%16,6) Seramik ve 2 tanesi (f=%11,1) en çok Cam kullanmaktadır. Buna göre katılımcılar takı tasarımında malzeme olarak en çok gümüş kullanmayı tercih ederken en az cam malzemeler ile takı üretimini tercih etmektedirler.

Tablo 5

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları malzemeyi tercih nedenleri

Malzemenin Tercih Nedeni	n	f (%)
Kolay İşlenmesi	10	34,4
Elinde Mevcut Olması	7	24,1
Ucuz Olması	5	17,2
Rengi	4	13,7
Kolay Bulunabilmesi	3	10,3

Tablo 5’de sunulan bilgilere göre 18 katılımcıdan 6 tanesi birden fazla kategoride cevap sunmuşlardır. Buna göre 5 kategoride 29 cevap çözümlenmesi yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre 10 tanesi (f=%34,4) malzemenin kolay işlendiğini düşündüğü için, 7 tanesi (f=%24,1) malzemenin elinde mevcut olması nedeni ile, 5 tanesi (f=%17,2) malzemenin ucuz olması, 4 tanesi (f=%13,7) malzemenin sahip olduğu rengi beğendiği için, 3 tanesi (f=%10,3) ise malzemenin kolay bulunabilmesi nedeni ile tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bilgiler ışığında katılımcıların çoğu kolay işlenebilen materyalleri takı tasarımında kullanmayı tercih ederken, malzeme seçiminde en az kolay bulunabilmesine dikkat etmektedirler.

Tablo 6

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları taş tercihleri

Taş Tercihleri	n	f (%)
İnci	9	50
Ametist	5	27,7
Cam	4	22,2
Seramik	1	5,5

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları taş tercihlerine yönelik bilgiler Tablo 6’da sunulmuştur. Buna göre katılımcıların 9 tanesi (f=%50) takı üretiminde taş olarak en çok İnci, 5 tanesi (f=%27,7) Ametist, 4 tanesi (f=%22,2) Cam ve 1 tanesi (f=%5,5) en çok Seramik kullanmaktadır. Buna göre katılımcıların takı tasarımında en çok tercih ettikleri taşın inci olduğu, en az seramik ürünleri takı üretiminde tercih ettikleri söylenebilmektedir.

Tablo 7

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları taş tercih nedenleri

Taş Tercihi Nedenleri	n	f (%)
Kolay Bulunabilmesi	6	33,3
Kolay İşlenmesi	5	27,7
Ucuz Olması	3	16,6
Rengi	3	16,6

Tablo 7’de katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları taş tercih nedenlerine yönelik bilgiler sunulmuştur. Buna göre katılımcılardan 6 tanesi (f=%33,3) malzemenin kolay bulunabilmesi nedeni ile, 5 tanesi (f=%27,7) malzemenin kolay işlendiğini düşündüğü için, 3 tanesi (f=%16,6) malzemenin ucuz olduğunu düşündüğü, 3 tanesi (f=%16,6) malzemenin sahip olduğu rengi beğendiği için ve 1 tanesi (f=%5,5) de malzemenin elinde mevcut olması nedeni ile tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buna göre katılımcılar en çok kolay bulunabilen taşlarla takı tasarımı yaptıkları, en az ise elinde mevcut olan taş ile tasarım yapmayı tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 8

Katılımcıların satın almayı tercih ettikleri takı ürünlerini tercih sebepleri

Taş Tercih Nedenleri	n	f (%)
Tasarım	16	43,2
Renk	7	18,9
Özel Tasarım Olması	5	13,5
Kalite	3	8,1
Fiyat	3	8,1
Kaybedilen Takıya Benzemesi	2	5,4
Üretilen Metal Türü	1	2,7

Tablo 8’de katılımcıların satın almayı tercih ettikleri takı ürünlerini tercih sebeplerine yönelik sunulan verilere göre 18 katılımcıdan 8 tanesi birden fazla kategoride cevap sunmuşlardır. Buna göre 7 kategoride 37 cevap çözümlenmesi yapılmıştır. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre 16 tanesi (f=%43,2) takı satın alırken onun tasarımına göre, 7 tanesi (f=%18,9) takının rengini beğendikleri için, 5 tanesi (f=%13,5) takının özel tasarım ürün olması nedeni ile, 3 tanesi (f=%8,1) takı kalitesine göre, 3 tanesi (f=%8,1) takının fiyatına göre, 2 tanesi (f=%5,4) kaybettikleri takılarına benzemesi nedeni ile, 3 tanesi (f=%2,7) de takının üretildiği metal türüne göre tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Buna göre katılımcılar için takı seçiminde en çok tasarım faktörünün etkili olduğu, en az ise üretildiği metal türünün etkili olduğu söylenebilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Güzel sanatlar fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin takı üretim nedenleri ve tercihlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma kapsamında, belirlenen katılımcılardan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile görüşme yapılarak veriler toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analiz ile incelenerek kategorilere ayrılmıştır. Buna göre ana kategoriler 1-katılımcıların takı üretim tercihleri, 2- Üretim yapmayı tercih ettikleri takı türü, 3-Takı üretiminde en sık kullanmayı tercih ettikleri malzeme, 4- Bu malzemenin tercih edilme nedeni, 5-Takı üretiminde en sık kullanmayı tercih ettikleri taş türü, 6- Bu taşın tercih edilme nedeni ve son olarak 7- üretim dışında bir takıyı satın alma tercih nedenleri olarak belirlenmiştir.

Katılımcıların takı üretim amaçları incelendiğinde, katılımcılar takı üretimine ilginin büyük etkisi olduğu belirlenmiştir. Bunun yanında takı yapmak için ticari amaç gütmemektedirler. Takı tasarım programlarında öğrenim gören öğrencilerin mesleki beklentileri ve programı tercih etme nedenlerine yönelik yapılan çalışma sonuçlarında da bireyleri takı tasarımı yapmaya iten nedenler arasında kendi istekleri ve meslekte ilerleme eğilimleri gösterilmektedir (Daşçı, vd., 2010). Bu yönü ile araştırma sonucunun alanyazındaki çalışma sonuçları ile paralellik gösterdiği söylenebilmektedir.

Katılımcıların üretim yaptıkları takı türü incelendiğinde ise, en çok kolye ve küpe yapmayı tercih ettikleri, en az ise broş yapmaya istekli oldukları belirlenmiştir. Ülkemizdeki müzelerde yer alan takı eserlerinin incelendiği çalışmalara göre, takı tarihi boyunca kullanılan takı türlerini çoğunlukla küpe, bilezik ve gerdanlıklardan oluştuğu (Üngör, 2015; Genç, 2019) belirtilmektedir. Bu yönü ile araştırma sonuçları insanlık tarihi boyunca tercihlerin paralel olarak ilerlediği söylenebilmekte, nedenlerinin detaylı olarak araştırılması önerilmektedir.

Katılımcıların takı üretiminde en çok kullandıkları malzeme incelendiğinde, en çok gümüş metalini kullanmayı tercih ettikleri, seramik ve cam gibi malzemeleri de alternatif materyal olarak gördükleri belirlenmiştir. Alan yazın incelendiğinde takı tasarımında kullanılan materyaller dönemlere göre çeşitlilik göstermiştir. Bunun en önemli gerekçesi o dönemde kullanıcı tercihlerinin popüler ürünlerle paralel bir seyir izlemesi olarak görülmektedir. Bir başka deyişle, tüketicilerin takı ürünlerini satın alma eğilimi, takı üreticilerinin tasarımda kullandıkları yöntem, teknik, materyal ve tasarım tarzını belirlediği düşünülmektedir (Küçükekiciler, 2019). Buna göre araştırma verileri ışığında günümüzde daha çok gümüş takıların popüler olduğu, bunun da tasarımcıların materyal seçimini etkilediği söylenebilmektedir.

Katılımcıların takı üretiminde kullanmayı tercih ettikleri malzemeyi seçme nedenleri incelendiğinde malzemenin kolay işlenmesi, hali hazırda elinde mevcut olması ve ucuz olmasının malzeme seçimin etkili olduğu söylenebilmektedir. Geçmişten günümüze takının tarihini inceleyen araştırmalarda da bir malzemenin takı tasarımında kullanılma tercihi olarak kolay işlenmesi ve erişilebilir olmasının etkili olduğu görülmektedir (Genç, 2019). Bu yönü ile çalışmanın alan yazında yer alan araştırmalarla paralellik gösterdiği söylenebilmektedir.

Katılımcıların takı tasarımında en çok tercih ettikleri taş tercihlerinin incelenmesi sonucunda ise en çok taş tercihlerinin inci olduğu, en az olarak da seramik ürünleri takı üretiminde tercih ettikleri söylenebilmektedir. Çalışmanın aksine güncel yapılan bazı araştırmalarda değerli taşların kullanıldığı takıların klasik takılar olarak algılandığı, cam, seramik ya da porselen gibi daha kolay işlenebilen materyallerle yapılan takıların modern takılar olarak görüldüğü ve daha çok tercih edildiği belirtilmektedir (Sıdika Sevim ve Yeşilmen, 2016). Ancak bu çalışmada tasarımcıların klasik malzemeleri daha fazla kullandıkları görülmektedir. Bu yönü ile farklı çalışmalarda katılımcılarla boyamsal çalışmalar çerçevesinde farklı malzemeleri deneyimleyerek hangi materyali tercih

edeceklerinin belirlenmesine yönelik çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Katılımcıların takı yapımında en çok kullandıkları taş tercih nedenleri incelendiğinde ise taşın kolay bulunabilmesi ve kolay işlenebilmesinin takı tasarım sürecinde tercihlerini etkilediği belirlenmiştir. Benzer şekilde kolay bulunabilen, maliyeti düşük ve kolay işlenebilen malzemelerin takı tasarımında tercih edilme nedeni olduğunu gösteren çalışmaların olduğu görülmektedir (Daşçı, 2016; Genç, 2019; Sevim ve Yeşilmen, 2014). Bu yönü ile araştırma sonuçlarının alanyazında da karşılık bulduğu söylenebilmektedir.

Son olarak katılımcıların satın almayı tercih ettikleri takı ürünlerini tercih sebepleri incelendiğinde ise, en çok takının tasarımının seçim tercihlerini etkilediği, bunun yanında renk, kalite gibi faktörlerin de tercih sebebi olduğu belirlenmiştir. Farklı yöntem ve materyallerle yapılan takıların incelendiği çalışmalarda da takının tasarım tarzının, takıda kullanılan malzeme renginin ve işçiliğinin takıyı tercih edilir konuma getirdiğini belirten çalışmaların olduğu görülmektedir (Küçükkekiciler, 2019; Zaimoğlu ve Kaplanoğlu, 2012). Bu da araştırmanın alanyazında yer alan çalışmalarla paralel sonuçlara ulaştığını göstermektedir.

Güzel sanatlar fakültesinde öğrenim gören öğrencilerinin takı üretim nedenleri ve tercihlerinin belirlenmesine yönelik yapılan bu çalışma sonucunda elde edilen bilgilerin, takı üretim, takı tasarım derslerinin bir sonucu olarak, dersi alan öğrencilerde oluşturdukları farkındalıkların, güncel takı tasarım eğilimlerinin belirlenmesi adına önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma kapsamında kullanılan faktörlerin, farklı araştırma yöntemleriyle farklı örneklemeler üzerinde de araştırılarak sonuçların ortaya konulmasının gerek akademik düzeyde gerekse sektörel düzeyde önemli bilgi kaynağı olabileceği düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ahmet, D. ve Çakır, R. (2010). Türkmenlerde kuyumculuk sanatının ve takıların tarihi gelişimi ve türkmen kadını. *Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi*, 10(1), 23-34.
- Altunışık, R., Coşkun, R., Bayraktaroğlu, S. ve Yıldırım, E. (2010). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2008). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (2. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Çolpak, A. Ç. (2021). Dijital ortamda takı tasarımı ve üretim teknikleri. Yüksek Lisans Tezi. Altınbaş Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Daşçı, P. (2016). *Alternatif takılar ve malzemeler*. Yaratıcı Endüstriler Uluslararası Tasarım Sempozyumu İstanbul.188.

- Daşçı, P., Baştan, A., Ateş, G. ve Eryıldız, H. (2010). *Kuyumculuk ve takı tasarımı programı öğrencilerinin okuldan beklentileri ve mesleki geleceklerinin değerlendirilmesi*. Ulusal Meslek Yüksekokulları Öğrenci Sempozyumu Bildiri Kitabı. <https://silo.tips/download/kuyumculuk-ve-taki-tasarimi-programi-rencdlerdndn-okuldan-beklentdlerd-ve-meslek> adresinden erişilmiştir.
- Demir, E. (2019). *Anadolu kaynaklı doğal liflerle takı tasarımları*. Yüksek Lisans Tezi. Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Çankırı.
- Demirtaş, P. (1996). *Takı kültürü ve tasarımı üzerine bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İzmir.
- Genç, M. (2019). Tarihsel süreçte takı tasarımında kullanılan malzemelerin değişimi ve çağdaş uygulamalarda yeni alternatifler: seramik ve porselen. *Uluslararası Disiplinlerarası ve Kültürlerarası Sanat*, 4(9), 167-178.
- Kalakenger, M. (2014). *Kahramanmaraş halk eğitim merkezlerindeki takı tasarımı eğitim programının incelenmesi*. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Karaca, F. (2021). *20. yüzyıl kübizm ve minimalizm sanat akımlarının takı tasarımı üzerine etkileri*. Yüksek Lisans Tezi. Altınbaş Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Kökkılıç, Ö. (2012). *Anadolu medeniyetlerinde takının kullanılması*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi. İstanbul.
- MİB, 2022. *Mücevher İhracatçıları Birliği 2022 Sektör Raporu*. <https://immib.org.tr/tr/online-islemler-istatistikler> adresinden erişilmiştir.
- Oyman, N. R. (2017). Takı sanatında iğneli dokumalar. *İdil Sanat ve Dil Dergisi*, 6(31), 1019-1044.
- Özudođru, Ş. (1994). *Anadolu'da erken tunç çağından günümüze gümüş takıların tarihi gelişimi içinde Alpu takılarının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Antalya.
- Parlak, K. (2019). Oltu taşı'nın kuyumculuk sanatındaki önemi ve modern takı tasarımları. *Ulakbilge*, 4(7), 129- 140.
- Paşu, N. (2007). *Halk eğitim merkezlerindeki takı tasarımı dersinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Pekşen, M. (2007). *Gazi üniversitesi mesleki eğitim fakültesi Dekoratif sanatlar anabilim dalında uygulanan takı tasarımı dersi eğitim programının incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Rothman, M. S. (1993). "Another look at the uruk expansion from the tigris piedmont" *In Anatolia, Transcaucasia And Syrio-Mesopotamian Regions In Prehistory*, Universta di Roma, 163-77.
- Sevim, S. S., ve Yeşilmen, N. (2016). Çağdaş takı tasarımında porselenin kullanımı. *Ulakbilge Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(7), 117-129.
- Şekerci, H. (2014). Kuyumculuk ve takı tasarımı programında eğitim alan öğrencilerin mesleğe yönelik

- tutumları. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (42).
- Topcu, İ. B., ve Madsar, F. (2018). Kendiliğinden yerleşen çimento esaslı hamur ile takı tasarımı. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi Dergisi*, 26(2), 68-73.
- Üngör, İ. (2015). Erzincan Müzesinde Bulunan Urartu Dönemine Ait Bir Grup Tunç Bilezik ve Küpeler. *Trakya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 5(10), 151-168.
- Yıldırım, A., & Simsek, H. (1999). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, F. (2008). Beypazarı teknik bilimler meslek yüksekokulu kuyumculuk ve takı tasarımı programının incelenmesi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Yüksel, S. (2011). Diyarbakır halk eğitim merkezlerindeki takı tasarımı eğitim programının incelenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Zaimoğlu, Ö., ve Kaplanoğlu, M. (2012). Takılarda oltu zümrüt'ü. *Batman Üniversitesi Yaşam Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1101-1116.

EXTENDED ABSTRACT

DETERMINATION OF JEWELRY PRODUCTION REASONS AND PREFERENCES OF STUDENTS WHO STUDY IN THE FACULTY OF FINE ARTS

This study examines the reasons for producing jewelry and their preferences for the jewelry production process of the students who study at the Faculty of Fine Arts and take the Elective Jewelry Design and Jewelry course. The interview method among qualitative research techniques was used in the research. In the literature, qualitative methods offer the opportunity to examine and interpret the problems that are at the center of the research (Altunışık et al., 2010). In the qualitative research process, document review, observation and interview methods are the most frequently used data collection methods. Among these, the most widely used method is considered an interview. In this method, it can be interpreted as a powerful method because the feelings, thoughts, approaches and experiences of individuals about the subject are obtained directly (Yıldırım & Şimşek, 2008). In determining the participants to be included in the study, the criterion sampling method was used among the purposive sampling methods. According to the method, individuals who have the most appropriate qualifications to collect data are included in the study (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, & Demirel, 2008). In this direction, the study sample consisted of 18 undergraduate students studying in the Glass, Ceramics, Sculpture and Industrial Design departments of a State University in our country, selected by the purposeful sampling method. When the participant characteristics were examined, the following

findings were reached: 9 participants were Female, and 9 were Male. 5 of them are studying Glass, 4 of them Ceramics, 5 of them Sculpture, 4 of them are studying Industrial Design. When the age ranges were examined, it was determined that 1 of them was 19, 2 of them 20, 1 of them 21, 3 of them 22, 1 of them 23, 2 of them 24, 3 of them 25, 4 of them 26 and 1 of them 28 years old.

At the beginning of the data collection process, the participants were informed about the research and its process. In line with their permission, data were collected by voice recording during the interviews. The interview with the participants lasted an average of 30 minutes. The data collection period is appropriate for the period valid for qualitative research (Creswell, 2018). In the analysis of the collected data, descriptive content analysis was carried out using frequency distributions. Accordingly, categories were created for each research result according to the answers given by the participants, and frequency calculations were made for each category. Accordingly, the main categories are 1-the jewelry production preferences of the participants, 2- The type of jewelry they prefer to manufacture, 3-The material they prefer to use most in jewelry production, 4- The reason for choosing this material, 5-The type of stone they prefer to use most in jewelry production. 6- The reason for this stone's preference and 7- the reasons for choosing jewelry other than production were determined. According to the results of the research: the participants mainly produce jewelry in line with their interests; they often prefer to design necklaces and earrings, they prefer to use silver in the design of this jewelry because it is easy to process, they prefer pearls because they are easy to find as stones (gemology) and can be processed efficiently. They have been determined to prefer the design factor when purchasing jewelry products.

It is thought that the information obtained as a result of this study, which was carried out to determine the reasons and preferences of jewelry production of students studying at the faculty of fine arts, as a result of jewelry production, jewelry design courses, the awareness created by the students who took the course, is essential for determining current jewelry design trends.